

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כ"ה

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב ציון לוז-אילוז, הרב משה אמסלם, הרב אברהם מאיר שלוש

המערער:

נגד

המשיבה:

הנדון: הפחתת/ביטול מזונות

החלטה

בפנינו ערעור המבקש על החלטת בית הדין בפתח תקוה (הרכב הדיינים הרב א. מייזלס הרב ב. לסרי והרב נ. נשר שליט"א) אודות מזונות שלושת הילדים.

תיאור העובדות:

א'. הצדדים התגרשו ביום י"ח אדר תשפ"ב (21.3.22) ולהם שלושה ילדים משותפים הגדולה כבת שבע עשרה, והקטן כבן תשע.

ב'. בהחלטה למזונות זמניים בדיין יחיד נקבע כי האב חייב במזונות בסך 1150 ₪ לכל ילד, ובדמי מדור ואחזקתו בסך 1400 ₪ נוספים. (החלטה מיום 27.3.22)

ג'. בתום דיון נוסף שכלל משא ומתן ארוך בין הצדדים קבע בית הדין כי האב ישא במזונות שלושת הילדים בסך 3000 ₪, וכן באלף ₪ נוספים בגין הוצאות אחזקת מדור (החלטה מיום 23.5.22).

ד'. לאחר שהתקבל תסקיר משלים בו נקבעו הסדרי שהות שווים שאושרו בהחלטת בית הדין מיום ג' כסלו תשפ"ד (16.11.23) קבע בית הדין כי החל מיום כ"ב כסלו תשפ"ד (5.12.23) דמי המזונות יעמדו על 2700 ₪ שהם 900 ₪ לכל קטין. (החלטה מיום 10.7.24).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ה'. מעבר לאמור, בית הדין חייב את האב בסך 2500 ₪ בגין מדור הילדים (החלטה

מיום 22.8.24) ונמצא כי דמי המזונות עומדים בסך 6200 ₪.

טענות המערער:

א'. בהתאם להסדרי השהות השווים היה על בית הדין להפחית את המזונות לא רק

במאה שקלים לכל ילד, מה גם שפסק הדין ניתן ללא כל נימוק.

ב'. מעבר לאמור, היה ראוי לבחון את מעמד בית האם מול בית האב וגיל הילדים,

ובפרט שהכנסות האם גבוהים כמעט פי שלוש מאשר הכנסות האב.

ג'. בית הדין קמא לא קיים דיון הוכחות, ואף נמנע מלברר את הכנסות האם.

תגובת המשיבה:

א'. הדיון שקדם להחלטה היה ארוך וממצה ועל פיו נתנה החלטת בית הדין.

ב'. בית הדין כבר הפחית את דמי המזונות בהתאם להסדרי השהות.

ג'. בית הדין קבע כבר ביום ז' אלול תשפ"ד (10.9.24) שלא ידון בהכנסות האם מאחר

וחובת המזונות על האב ולא הוגש כל ערעור על כך. ובית הדין שנה ופירש את

דברו בהחלטה חוזרת מיום ו' תשרי תשפ"ה (8.10.24) ומיום ל' כסלו תשפ"ה

(31.12.24).

דיון והכרעה:

הנה הדבר ברור כי חובת האב לדאוג למזונות ילדיו הינה באופן אבסולוטי ואין האם

חייבת במזונות הילדים כלל. אכן חוב האב במזונות ילדיו מדינא אינו אלא בקטנים

מתחת לגיל שש אך מעבר לגיל זה אינו חייב לזונם אלא מכח תקנת חכמים עד שיגדלו

(סימן עא סעיף א).

חיוב מזונות בניו הגדולים

כבר האריכו הפוסקים בגדר חיוב מזונות שמעל גיל שש, אם גם הם בכלל חובה גמורה

או שמא רק מדין צדקה, ראה בשו"ת משפטי עוזיאל (ח"ב אבן העזר סימן צב עמוד שס)

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ובתשובת מרן הראש"ל בשו"ת יביע אומר (חלק ח סימן כב) ובפסקי דין רבניים (חלק ב עמוד 92 ועמוד 298 וחלק ג עמוד 172 וחלק ד עמוד 7 וחלק ה עמוד 336) והארכנו בזה בס"ד בעבר (בית הדין הרבני באשדוד תיק 9741/11 פסק דין מיום ו' תשרי תשע"ה 30.9.2014).

הן אמת כי על פי תקנת הרבנות הראשית (שנת תש"ד) יש לחייב האב במזונות בניו עד גיל חמש עשרה, ושוב תקנו מאוחר יותר (י"ג סיון תש"ס) להאריך את מועד חיוב המזונות עד גיל שמונה עשרה. וראה עוד בתוקף תקנה זו בשו"ת ישכיל עבדי (חלק ד אבן העזר סימן טו וחלק ו סוף סימן לה) ובספר משנת הכתובה (פרק שלושים וארבעה סעיף מב) עש"ב.

ומכל מקום בנידון דידן ששני ילדים מעל גיל חמש עשרה ודאי שאין להטיל צדקה זו על האב בלבד ובפרט שאין סיפק בידו לקיים לבדו צדקה זו, ולכך יש לבחון את האפשרויות העומדות לאם לדאוג לצרכי הילדים שהרי אף היא מחויבת בצדקה זו.

וכן מבואר כיוצא בזה בבית מאיר (סימן פב סעיף ה ובפתחי תשובה סק"ג) וראה עוד למהר"י אייבשיץ בספרו בני אהובה (פרק כא מהלכות אישות הלכה טז) ובשו"ת משפטי שמואל (ורר, סימן יא) ושו"ת משנה הלכות (חלק יז סימן סח) ואכמ"ל.

וכן העלה למעשה בשו"ת ישכיל עבדי (אבן העזר חלק ו סימן לח) שכתב:

אם באמת האשה היא עשירה ויש לה האפשרות לטפל בילדה לפרנסו והאב אין לו היכולת אז יש לכפות על האשה לפרנסו, דאין לך קרוב יותר מהאם לבנה, ואין מקום לחלק בין טיפול לפרנסה, דאם היא עשירה הרי יכולה לשלם לאחרת שתטפל בו, וטיפול לא נפיק מכלל פרנסה.

חיוב מדין צדקה

כאמור, הכנסות האם גדולות כמעט פי שלוש משל האב ששכרו אינו עולה על ששת אלפים ₪. בהתאם להחלטת בית הדין הרי שהאב מחויב בסך 6200 ₪ עבור מזונות הילדים שהם מעבר לכל שכרו, וזאת מלבד הוצאות המחיה והמדור הנדרשים עבורו, וכן לא יעשה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וקל וחומר במקום בו הסדרי השהות שווים שהאב זקוק לשלם את הוצאות בניו גם כאשר הם אצלו, וכאמור יש אומרים שחיוב מזונותיהם מדין צדקה, ולכן יש להתחשב בהכנסות הצדדים בחיוב צדקה זו.

וכן נקבע בפסקי דין רבניים (חלק ט עמוד 263) כדלהלן:

אכן, כשזה מדין צדקה יש לברר גם את אפשרויותיה של האם, שכן גם האשה מחויבת מדין צדקה. ובמקרה שגם היא אמידה יש לדון על חלוקה נאותה של חיוב זה שמדין צדקה שעל האב והאם כאחד.

וכל זאת שלא כפי שקבע בית הדין קמא שאף סירב בנחרצות לבחון את הכנסות האם ובפרט בנדון דידן בו כאמור הילדים גדולים, ופערי ההכנסות בין ההורים משמעותיים.

אמור מעתה, מאחר והילדים שוהים עם האב במחצית הזמן, מפתו יאכלו ומכוסו ישתו, הרי שאין מקום להלקות את האב בכפליים ולחייבו במזונות הילדים לטובת האם גם בזמן שהותם עם האם וגם בזמן ששוהים עימו.

משכך פני הדברים, נראה לבית הדין שיש להעמיד את חיוב מזונות כל אחד מהילדים בסך 700 ₪ עבור מחצית החודש בו שוהים עם האם, באופן שמזונות שלושת הילדים יעמדו על סך 2100 ₪ ואף לאב יוותר כדי חייו.

עם זאת, דמי המדור הנגזרים מהוצאות השכירות אינם ניתנים לשינוי גם במקום בו הסדרי השהות שווים, שהרי לא ניתן לשכור דירה לימים בודדים, ולפיכך חובת האב למדור הילדים אינה יכולה להיות מופחתת מחמת זמני שהות כאלה ואחרים, וכן מנהג בתי הדין אשר שמענו ונדעם. (וראה עוד פסק דין בתיק 1157486/2).

משכך פני הדברים הרי שבשלב זה בו גיל שלושת הילדים הוא פחות מגיל שמונה עשרה, על האב להשתתף במחצית הוצאות המדור בסך 2500 ₪ שיתווספו לדמי המזונות, ונמצא כי האב ישלם למזונות שלושת הילדים סך של 4600 ₪.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאור האמור מחליט בית הדין כדלהלן:

א'. בית הדין מחייב את האב במזונות כל אחד מהילדים בסך 700 ₪ ובסך הכל 2100 ₪ אשר ישולמו עד עשירי לכל חודש קלנדרי.

ב'. לדמי המזונות יש להוסיף מחצית הוצאות מדור בסך 2500 ₪ שיתווספו לדמי המזונות, ונמצא שהאב חייב במזונות ומדור שלוש ילדיו בסך 4600 ₪.

ג'. תוקף החיוב הינו מיום בו נקבעו הסדרי השהות השווים כ"ב כסלו תשפ"ד (5.12.23) וכפי שצוין בהחלטה מיום ד' תמוז תשפ"ד (10.7.24).

ד'. בהגיע כל אחד מהילדים לגיל שמונה עשרה יפחתו דמי המדור והמזונות, בהתאם כמקובל.

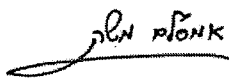
ה'. אין צו להוצאות ויש להשיב למערער את כספי ההפקדה.

ו'. יש להעביר את העתק פסק הדין לבית הדין האזורי.

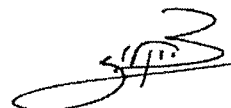
ניתן ביום כ"ז במרחשון התשפ"ו (18/11/2025).

הרב אברהם מאיר שלוש

הרב משה אמסלם

הרב ציון לוז-אילון

העתק מתאים למקור

בנימין שונם, המזכיר הראשי

נחתם דיגיטלית ע"י הרב אברהם מאיר שלוש בתאריך 18/11/2025 19:56